

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 418/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], konajúcou advokátom [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co 187/2012 z 26. februára 2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 226/2013 z 28. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 187/2012 z 26. februára 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 226/2013 z 28. januára 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Galanta (ďalej len „okresný súd“) sťažovateľ podal návrh na zaplatenie sumy 34 505,07 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 15 C 174/2008 zo 6. júla 2010 návrhu sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel, nestotožniac sa s tvrdeniami odporcu o premlčaní ním uplatneného práva na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalovaný podal proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh v celom rozsahu zamietol, pretože žalobou uplatnený nárok považoval za premlčaný vzhľadom na vznesenú námietku premlčania protistranou. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nebol uplatnený v dvojročnej subjektívnej lehote od vystavenia posudku na základné bodové ohodnotenie. Sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že ho zamietol potom, ako sa stotožnil s názorom krajského súdu v otázke námietky premlčania.

3. Podľa sťažovateľa súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci nesprávne posúdili vznesenú námietku premlčania, čo malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu.

4. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa v otázke premlčania nároku stotožnil s arbitrárnym výkladom krajského súdu týkajúcim sa § 7 ods. 3 vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady

odborov č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“), keď neakceptoval tvrdenie sťažovateľa, že nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nie je možné premlčať, pretože vzniká až na základe rozhodnutia súdu, ktoré je vo vzťahu k existencii dôvodov na vznik nároku konštitutívne výrokom o existencii prípadu hodného osobitného zreteľa v čase rozhodovania súdu.

5. Sťažovateľ poukázal aj na to, že krajský súd námietku premlčania žalovaného posúdil nesprávne a odlišne ako v inom obdobnom prípade zamestnanca s rovnakou chorobou z povolania toho istého zamestnávateľa v rozsudku sp. zn. 23 Co 261/2011z 30. apríla 2012, v ktorom konštatoval, že až do pozitívneho rozhodnutia súdu o nároku tzn. mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a bolesť neexistuje subjektívne právo poškodeného na primerané zvýšenie uvedeného nároku, a preto nemôže dôjsť ani k premlčaniu uvedeného nároku. V súlade s čl. 12 ods. 1 druhou vetou ústavy sťažovateľ očakával, že krajský súd vyhodnotí vnesenú námietku premlčania aj v jeho veci ako nenáležitú a bez právnych účinkov.

6. Súdny zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci podľa sťažovateľa na zodpovedanie podstatnej otázky, a to aké účinky má rozhodnutie súdu na základe § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., aplikovali nesprávny výklad tohto ustanovenia, ktorý je v rozpore s právnou teóriou a právnymi princípmi.

7. V napadnutom rozsudku krajský súd uviedol, že poškodený sa o škode na zdraví spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia dozvie v momente, keď je jeho zdravotný stav po skončení liečby natoľko ustálený, že je zistiteľné, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu jeho spoločenského uplatnenia v živote a v spoločnosti, a keď je objektívne možné vykonať hodnotenie, pričom tento moment považoval za začiatok plynutia premlčacej doby pre uplatnenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že krajský súd podľa neho opomína a absolútne sa nevysporiada so základným predpokladom pre priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorým je podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

zistenie prípadu hodného osobitného zreteľa, t. j. nerozlišuje medzi nárokom na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a tzv. základným nárokom na odškodnenie.

8. Sťažovateľ pre účely podloženia svojej argumentácie poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7 Sžso 56/2008, v ktorom tento súd na strane 6 uviedol:

„Mimoriadne zvýšenie odškodnenia, vyplatené na základe rozhodnutí súdov, je iným nárokom, ktorý so základným nárokom na odškodnenie nemožno zamieňať, pretože rozhodovanie súdu na základe § 7 ods. 3 vyhlášky je rozhodovaním súdu o inom nároku, vyplývajúceho z choroby z povolania.“

9. V preskúvanom konaní boli sudy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci podľa sťažovateľa povinné zisťovať a konštitutívne rozhodnúť o otázke, či následky choroby z povolania u neho predstavujú prípad hodný osobitného zreteľa, a v prípade, ak by dospeli k pozitívnemu záveru o tejto otázke, mali by zaviazat' žalovaného na náhradu mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia.

10. Podaným návrhom sa sťažovateľ v konaní domáhal podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. zvýšenia základnej sumy odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, t. j. rozhodnutia právnej otázky, o ktorej je oprávnený rozhodnúť len všeobecný súd, pričom jeho rozhodnutie je podľa sťažovateľa konštitutívnym aktom aplikácie práva (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, judikát č. 53/1997, zošit č. 5 – 6, s. 169), ktorý konštituuje novú právnu situáciu a pôsobí ex nunc. Podľa sťažovateľa je jednoznačné, že až do pozitívneho rozhodnutia súdu o podanom návrhu neexistuje subjektívne právo sťažovateľa na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, a preto pred rozhodnutím súdu o tomto nároku nemôže dôjsť ani k premlčaniu takého práva.

11. Podľa sťažovateľa právny názor krajského súdu, podľa ktorého za deň počiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka považuje deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď už možno objektívne urobiť bodové

hodnotenie, je relevantný výlučne k vystaveniu posudku na základné bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia a náhrady za bolesť ako dávok úrazového poistenia.

12. Ďalej k otázke premlčania sťažovateľ poukazuje na právny názor Okresného súdu Galanta v obdobnom konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 174/2008 vyslovený v jeho rozhodnutí zo 6. júla 2010, podľa ktorého *„nie je možné sa stotožniť s názorom odporcu, že navrhovateľ si svoj uplatnený nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia uplatňuje v zmysle posudkov z rokov 1986 a 2000 a to z toho dôvodu, že z týchto posudkov môže byť odvodzovaný nárok navrhovateľa na základné odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom v prípadoch posudzovania nároku na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia tieto posudky sú iba dôkazným prostriedkom preukazujúcim existenciu choroby z povolania... Taktiež súd vo veci zaujal stanovisko, že nie je možné sa stotožniť s argumentáciou odporcu, pretože v prípade progresujúcej choroby z povolania tak, ako je tomu v prípade navrhovateľa, nie je možné jednoznačne určiť časový bod, od ktorého by bolo možné v zmysle argumentácie odporcu počítať plynutie premlčacej lehoty, pretože od vypracovania posudkov z rokov 1986 a 2000 dochádza v zmysle vykonaného dokazovania ako to vyplýva aj z najčerstvejšej prepúšťacej správy k vzniku stále nových prejavov choroby navrhovateľa.“*

13. Krajský súd tým, že nerozhodol o zamietnutí vznesenej námietky premlčania, nerešpektoval podľa sťažovateľa ani judikatúru najvyššieho súdu (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, judikát č. 53/1997, zošit č. 5–6, s. 169). Výklad právnych predpisov, ktorý krajský súd použil, je podľa sťažovateľa z právneho hľadiska absolútne nesprávny a z celospoločenského hľadiska s poukazom na účel uvedenej právnej úpravy neprijateľný. V danom prípade uplatnením námietky premlčania podľa sťažovateľa nemôže dôjsť k zániku nároku patriaceho k obsahu práva na primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pretože takýto právny nárok ešte nevznikol a vznikne až konštituovaním zodpovedajúceho práva (a to rozhodnutím súdu).

14. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu namietal, že rovnako arbitrárne posúdil vznesenú námietku premlčania, a to tým, že sa stotožnil s právnym názorom krajského súdu v tejto otázke. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnutým rozsudkom taktiež porušil jeho označené práva.

15. Na základe uvedeného sťažovateľ ústavný súd požiadal, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a najvyššieho súdu porušil jeho označené práva, uvedené rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu a ďalšie konanie, prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov konania.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

19. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

20. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd návrh sťažovateľa zamietol, bolo prípustné dovolanie v plnom rozsahu, keďže išlo o zmeňujúci rozsudok krajského súdu, čo sťažovateľ aj využil. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľa meritórne preskúmal najvyšší súd ako dovolací. Z uvedeného dôvodu sa v okolnostiach sťažovateľovej veci uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

22. Podstata námietok sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu spočíva v tvrdení, podľa ktorého súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci nesprávne aplikovali § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v spojení s § 106 Občianskeho zákonníka, keď jeho právo na priznanie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia posúdili ako premlčané s tým, že ako začiatok plynutia premlčacej lehoty uvedeného nároku považovali okamih, keď sa po zistení choroby z povolania ustálil zdravotný stav poškodeného natoľko, že bolo známe, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia, t. j. za začiatok plynutia premlčacej lehoty považovali deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď je možné objektívne urobiť bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Podľa názoru sťažovateľa je premlčanie práva na priznanie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vylúčené, pretože začiatok plynutia premlčacej doby je v tomto prípade možné viazať len na rozhodnutie všeobecného súdu o ňom, ktoré má konštitutívne účinky na vznik tohto nároku.

23. Ústavný súd preskúmal obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, v ktorom tento súd v podstatnom uviedol:

«Dovolateľ v dovolaní ako dovolací dôvod uviedol nesprávne právne posúdenie otázky premlčania odvolacím súdom. Argumentoval tým, že v danom prípade predmetom konania nebolo právo na náhradu škody, ale ním bol osobitný nárok na „spravodlivé finančné zadosťučinenie“ - zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky, že právo na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané, keďže tu ide o konštitutívny rozsudok a teda, že až do tohto okamihu jeho subjektívne právo na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neexistuje a nemôže preto pred rozhodnutím súdu dôjsť ani k jeho premlčaniu.

Dovolací súd sa s uvedenou argumentáciou dovolateľa nestotožňuje, považuje ju za zavádzajúcu a nemajúcu žiadnu oporu v právnych predpisoch vzťahujúcich sa na vec.

Keďže v danom prípade predmetom sporu je nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorého základ vychádza z choroby z povolania zistenej 14.1.1986 a k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo naposledy v máji 2000, t.

j. pred 1.4.2002, bolo potrebné vec, vrátane premlčania, posúdiť podľa ustanovení zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce (ďalej len Zákonník práce) a podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení účinnom v čase vzniku poškodenia zdravia žalobcu, resp. v čase, kedy došlo naposledy k ustáleniu jeho zdravotného stavu (ďalej len vyhláška).

Podľa § 190 ods. 3 Zákonníka práce za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Chorobami z povolania sú choroby uvedené v právnych predpisoch o sociálnom zabezpečení (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok tam uvedených.

Podľa § 193 ods. 1 Zákonníka práce zamestnancovi, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého sa zistila choroba z povolania, je zamestnávateľ povinný v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá, poskytnúť náhradu za a) stratu na zárobku, b) bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, c) účelne vynaložené náklady spojené s liečením, d) vecnú škodu; ustanovenie § 187 ods. 3 platí aj tu.

Podľa § 196 Zákonníka práce náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré zamestnancovi vznikli následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, poskytujú sa jednorazové.

Podľa § 261 ods. 1 Zákonníka práce nárok sa premlčí, ak sa neuplatnil na súde v lehote v tomto zákonníku ustanovenej. Na premlčanie sa prihliadne, len ak sa ten, voči ktorému sa nárok uplatňuje, premlčania dovoľá; v takom prípade nemožno premlčaný nárok účastníkovi, ktorý ho uplatňuje, priznať.

Podľa § 261 ods. 2 Zákonníka práce nepremlčujú sa nároky zamestnanca na náhradu za stratu na zárobku z dôvodu pracovného úrazu alebo choroby z povolania (§ 194 a 195) alebo inej škody na zdraví (§ 187) a nároky na náhradu nákladov na výživu pozostalých (§ 199). Nároky na jednotlivé plnenia z nich vyplývajúce sa však premlčujú.

Podľa § 263 ods. 3 Zákonníka práce lehota na uplatnenie nároku na náhradu škody je dva roky; začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvie o tom, že škoda vznikla, a o tom, kto za ňu zodpovedá. Nárok na náhradu škody sa však premlčí, ak sa neuplatnil

v lehote troch rokov, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, desiatich rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následky“). Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku.

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Zákonník práce (zákon č. 65/1965 Zb.) v ustanovení § 190 a nasl., ktoré ustanovenia boli systematicky začlenené do Ôsmej hlavy s názvom „Náhrada škody“, upravoval zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania, pričom stanovil, že za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere. V § 193 ods. 1 Zákonníka práce boli vymenované jednotlivé náhrady, ktoré je zamestnávateľ povinný zamestnancovi poskytnúť v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá. Jednou z foriem odškodnenia poškodenia zdravia zamestnanca, ktorú bol zamestnávateľ povinný poskytnúť, bola aj náhrada za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (od 1.1.2004 je uvedená náhrada v prípade pracovného úrazu a choroby z povolania upravená v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ako dávka úrazového poistenia - poznámka najvyššieho súdu). Zákonník práce žiadnu inú osobitnú formu odškodnenia poškodenia zdravia (okrem prípadu uvedeného v § 197 Zákonníka práce) neupravoval. Ani vyhláška č. 32/1965 Zb. neupravovala žiaden osobitný nárok v podobe „spravodlivého finančného zadosťučinenia“ tak, ako to mylne uvádza žalobca. Už z jej samotného názvu je zrejmé, že sa týka odškodňovania, a to treba zdôrazniť, bolesti a sťaženia spoločenského

uplatnenia. V ustanovení § 7 vyhlášky sa nachádza právna úprava výšky odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, keď odsek 1 určuje sumu za jeden bod, v odseku 2 je stanovená maximálna hranica, ktorú celková výška odškodnenia nesmie presiahnuť a v odseku 3 je upravená možnosť súdu výnimočne odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť aj nad sumy uvedené v odsekoch 1 a 2. Odvolací súd preto správne žalobcom uplatnený nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky považoval za nárok na náhradu škody, a to škody na zdraví.

Za správny treba považovať aj záver odvolacieho súdu, že v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Dovolací súd k dôvodom uvedeným odvolacím súdom v jeho rozsudku dodáva, že ani ustanovenie § 261 ods. 2 Zákonníka práce nevyklúčovalo z premlčania nároky zamestnanca na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Napokon, dovolateľ správnosť tohto záveru odvolacieho súdu v dovolaní nespochybňuje.

Zodpovedajúci zákonu je aj odvolacím súdom vyslovený právny názor, že žalobcom uplatnený nárok, keďže ide o škodu na zdraví, sa premlčuje v dvojročnej subjektívnej premlčacej lehote (použitie objektívnej premlčacej doby tu neprichádza do úvahy) a že premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá (právna úprava premlčania v Zákonníku práce v čase, kedy bol naposledy ustálený zdravotný stav žalobcu, bola totožná s právnou úpravou premlčania v Občianskom zákonníku). Odvolací súd v súlade s ustálenou súdnou praxou vychádzal z názoru, že poškodený sa o škode vo forme sťaženie spoločenského uplatnenia dozvie v čase, keď sa po skončení liečby jeho zdravotný stav ustálil natoľko, že je možné objektívne vykonať jeho ohodnotenie a teda, že získava vedomosť o škode spravidla z lekárskeho posudku, ktorým bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené (porovnaj rozsudok NS SR z 27. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 146/2010, rozsudok NS SR z 28. februára 2011 sp. zn. 4Cdo 152/2010).

Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti uvádza, že nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané, keďže tu ide o konštitutívny rozsudok a teda, že až do tohto okamihu jeho subjektívne právo na zaplatenie zvýšenej

náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neexistuje a nemôže preto dôjsť ani k jeho premlčaniu, treba uviesť, že už základná premisa, z ktorej dovolateľ vychádza (konštitutívna povaha rozsudku), je nesprávna.

Konštitutívne rozsudky, na rozdiel od deklaratórnych, nevytvárajú len vzťahy procesné vyjadrené najmä v účinkoch procesnej záväznosti o hmotných subjektívnych právach, ktoré trvali už pred vydaním rozhodnutia, ale sú priamo v zmysle ustanovení hmotného práva dôvodom vzniku nového, predtým neexistujúceho hmotnoprávneho vzťahu, prípadne jeho zmeny alebo zániku. Právoplatným súdnym výrokom tu dochádza k zmene doterajšieho hmotnoprávneho stavu, v dôsledku čoho konštitutívne rozsudky majú, ak zákon neustanovuje inak, účinky ex nunc.

Právoplatný rozsudok, ktorým súd priznáva zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky, nie je svojou podstatou v zmysle hmotného práva dôvodom vzniku žiadneho nového právneho vzťahu. S takýmto rozhodnutím hmotné právo nespája vznik, zmenu alebo zánik samotného hmotnoprávneho vzťahu. Aj po vydaní kladného výroku rozhodnutia tu medzi zamestnancom a zamestnávateľom, z hľadiska hmotného práva, zostáva záväzkový právny vzťah zo spôsobenej škody, ktorý tu existoval už pred vydaním takéhoto rozhodnutia. Uvedený hmotnoprávny vzťah (a subjektívne právo z neho vyplývajúce) vzniká na základe škodovej udalosti, v tomto prípade choroby z povolania, výsledkom ktorej je poškodenie zdravia zamestnanca. V dôsledku tejto právnej skutočnosti (a nie rozsudku, ktorým súd zamestnancovi priznáva zvýšenie odškodnenia), vzniká zamestnancovi právo na náhradu škody vo forme jednotlivých náhrad, t.j. aj náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, včítane jej mimoriadneho zvýšenia. Právoplatný výrok súdneho rozhodnutia, ktorým súd priznáva poškodenému zamestnancovi zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, nijako nemení doterajší hmotnoprávny stav. Autoritatívnym rozhodnutím súdu sa hmotnoprávny vzťah, ktorý tu trval pred rozhodnutím, preniesol iba na úroveň procesného vzťahu, vyjadrený najmä v účinkoch procesnej záväznosti a prípadne vykonateľnosti tohto rozhodnutia. Ide preto o rozsudok, ktorý sa o spornom hmotnoprávnom vzťahu len záväzne vyslovuje bez tohto, aby ho menil a teda jeho výrok má z tohto pohľadu len deklaratórnu povahu.

Názor žalobcu, podľa ktorého právo na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané a z ktorého dôvodu nemohlo byť premlčané, nie je preto možné považovať za správny.

Pokiaľ žalobca odkazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 1996 sp. zn. 3 Cdo 23/96 treba uviesť, že v tomto prípade sa najvyšší súd zaoberal otázkou omeškania dlžníka v prípade zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Dospel k záveru, že povinnosť zaplatiť túto náhradu vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a že až uplynutím lehoty na plnenie v ňom určenej dochádza k omeškaniu dlžníka. Poznamenal, že v tomto smere je rozhodnutie konštitutívne, teda z hľadiska vzniku úrokov z omeškania v spojení s uplynutím lehoty na plnenie určenej rozhodnutím. Konštatovanie, že na základe súdneho rozhodnutia vzniká poškodenému právo a zodpovednému subjektu povinnosť na plnenie, t.j. zaplatiť mimoriadne zvýšenie odškodnenia, je len vyjadrením vzniku nového procesného vzťahu založeného záväzným výrokom súdu. Odkaz žalobcu na toto rozhodnutie dovolací súd považuje v posudzovanej veci preto za nenáležité.

Napokon, pre začiatok plynutia premlčacej doby nie je v danej veci určujúci okamih splatnosti dlhu, ale deň, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Správnosť skutkových zistení, z ktorých odvolací súd vychádzal pri posúdení premlčania uplatneného nároku, dovolateľ v dovolaní nenamietal. Napokon, tieto vychádzajú z tvrdení samotného žalobcu, resp. sú založené na konkrétnych výsledkami vykonaného dokazovania preukázaných skutočnostiach. Dovolací súd sa teda stotožňuje s odvolacím súdom v tom, že choroba z povolania bola u žalobcu zistená 14.1.1986 a že žalobca vedomosť o škode získal z lekárskeho posudku o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia, ktorý bol vyhotovený 4.5.2000. Dvojročná premlčacia doba v danom prípade uplynula 4.5.2002, pričom žalobca uplatnil žalobou nárok na súde až 2.9.2008, teda po uplynutí premlčacej doby. Keďže žalovaný účinne vzniesol námietku premlčania, nebolo možné žalobcovi premlčané právo priznať. Odvolací súd preto správne vo veci rozhodol, keď rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že žalobca napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237

O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.»

24. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že v predmetnej veci súd uplatnený nárok sťažovateľa zamietol z dôvodu premlčania. Najvyšší súd odôvodnenie napadnutého rozsudku založil na ustálenej judikatúre všeobecných súdov, ktoré sťaženie spoločenského uplatnenia považujú za majetkové právo viazané na konkrétnu osobu, ktoré sa premlčuje, pretože jeho obsahom je peňažná satisfakcia, ktorá je priznávaná na základe nemajetkovej roviny. Práve obsah uvedeného nároku je určujúci, resp. definuje právo na sťaženie spoločenského uplatnenia ako právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Právo na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia má podľa uvedenej judikatúry obdobne charakter majetkového práva, ktoré sa premlčuje, pričom pre začiatok plynutia premlčacej lehoty je rozhodujúci okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného, t. j. vykonania bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. V prípade, ak neskôr dôjde k zvýšeniu určenia počtu bodov vzhľadom na zmenu či zhoršenie zdravotného stavu poškodeného, pre ďalšie uplatnenie nároku na mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia je z hľadiska premlčania rozhodujúci tento okamih nového bodovania (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo/152/2010, sp. zn. 5 Cdo/104/2010).

25. Sťažovateľ vo svojej argumentácii poukázal na názor vyslovený v rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 261/2001 z 30. apríla 20012, ktorým tento súd rozhodoval o nároku na zvýšenie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, avšak uplatnenom v dôsledku neskoršieho zhoršenia zdravotného stavu poškodeného, t. j. v dôsledku „dobodovania zdravotného stavu“, podľa ktorého k premlčaniu nároku na priznanie zvýšenia mimoriadneho odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia nemôže dôjsť. K uvedenému ústavný súd poznamenáva, že takýto právny názor vyjadrený v rozsudku krajského súdu vo veci sp. zn. 23 Co 261/2001 týkajúci sa možnosti premlčania nároku na priznanie mimoriadneho odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je v rámci judikatúry ojedinelý a pre rozhodnutie v predmetnej veci nebol podstatný.

26. Sťažovateľ taktiež poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 56/2008 z 19. novembra 2008, ktorého predmetom bol nárok na priznanie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípade, v ktorom u poškodeného došlo postupom času k zhoršeniu pôvodného zdravotného stavu, pričom ako podstatná sa v tomto konaní riešila otázka možnosti súdu pri rozhodovaní podľa § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. znížiť základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia o výšku už poškodenému priznaného mimoriadneho zvýšenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, a najvyšší súd dospel k záveru, že ide o dva samostatné nároky vyplývajúce z choroby z povolania. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedený záver najvyššieho súdu vôbec nepopiera právne závery krajského súdu uvedené v jeho napadnutom rozsudku.

27. V súvislosti so svojou argumentáciou týkajúcou sa konštitutívnych účinkov rozhodnutia súdu o priznaní mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia sa sťažovateľ odvolal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, v ktorom uvedený súd konštatoval v súvislosti s riešením otázky priznania úrokov z omeškania, že povinnosť zaplatiť súdom priznaný nárok na mimoriadne odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže vzniknúť až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia tohto nároku. Ústavný súd konštatuje, že predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu sa nezaoberá otázkou premlčania nároku, ale otázkou vzniku splatnosti priznanej náhrady a s tým súvisiacich úrokov z omeškania, a preto jeho argumentáciu nemožno považovať za právne relevantnú.

28. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05,

I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

29. S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyodených najvyšším súdom v jeho napadnutom rozsudku, a teda o porušení základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru, preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

30. V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016